

رابطه دلبستگی به پدر و عملکرد تحصیلی: نقش واسطه‌ای نظم‌دهی هیجان

مهران آزادی: دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشگاه امام رضا (ع)، مشهد، ایران.
ولی‌اله فرزاد: دانشیار بازنشسته گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران (✉ نویسنده مسئول). vfarzad@yahoo.com.
اسماعیل سعدی‌پور: دانشیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.
زهرا خوش‌نویسان: استادیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشگاه امام رضا (ع)، مشهد، ایران.
عبدالعظیم کریمی: دانشیار، گروه راهنمایی، مشاوره و روانشناسی تربیتی، پژوهشکده تعلیم و تربیت، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۹۵/۷/۱۴ تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۱/۲۶

چکیده

زمینه و هدف: عملکرد تحصیلی یکی از عمده‌ترین مفاهیم روانشناسی است که پژوهش‌ها و مطالعه‌های نظری و تجربی گسترده‌ای را به خود اختصاص داده است. هدف از پژوهش حاضر تعیین نقش واسطه‌ای نظم‌دهی هیجان در رابطه بین دلبستگی به پدر و عملکرد تحصیلی بود.
روش کار: شرکت‌کنندگان ۳۰۳ دانش‌آموز سال سوم تجربی (۱۳۴ پسر و ۱۶۹ دختر) شاغل به تحصیل در مدارس دولتی شهر تهران بودند که به صورت تصادفی انتخاب شدند و مقیاس دشواری در نظم‌دهی هیجان و سیاهه دلبستگی به والدین و همسالان را تکمیل کردند، عملکرد تحصیلی آنان نیز با استفاده از معدل نمره‌های دروس فیزیک، شیمی و زیست‌شناسی در امتحانات نهایی محاسبه شد. روایی و اعتبار ابزار پژوهش به ترتیب از طریق تحلیل عاملی تاییدی و ضریب آلفای کرونباخ به دست آمد. داده‌ها با استفاده از SPSS نسخه ۲۳، لیزرل نسخه ۹،۲ و آموس نسخه ۲۳ تحلیل گردید.
یافته‌ها: نتایج به دست آمده حاکی از برازش مدل مورد نظر بود و نشان داد دلبستگی به پدر ($\beta = .048$ ، $p < .001$) و نظم‌دهی هیجان ($\beta = -.037$ ، $p < .001$) هر یک به طور جداگانه بر عملکرد تحصیلی مؤثرند. همچنین اثر غیرمستقیم دلبستگی به پدر بر عملکرد تحصیلی از طریق نظم‌دهی هیجان نیز ($p < .001$) معنادار بود.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این مطالعه اهمیت نقش دلبستگی به پدر در کاهش دشواری نظم‌دهی هیجان و در نتیجه بهبود عملکرد تحصیلی را نشان می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: عملکرد تحصیلی، نظم‌دهی هیجان، دلبستگی به پدر

مقدمه

معین گسترش می‌یابد، در تمام زندگی پابرجا می‌ماند و تحت اشکال مختلف متجلی می‌شود (۱۴). تحول عاطفی و مهارت‌های شناختی برای نظم‌دهی هیجان‌ها، عمیقاً با روابط کودک و والد به‌ویژه مادر مرتبط است و رابطه ضعیف والدین با کودک دستیابی به احساس‌های روشن و آگاهانه را برای کودک دشوار می‌سازد (۱۵). بر اساس نظریه بالبی هنگامی که والدین در تشخیص نشانه‌های هیجانی کودک ناتوانند و به عنوان نظم‌دهنده‌های بیرونی حالت‌های هیجانی کودک شکست می‌خورند، تحول بهنجار عواطف ممکن نخواهد بود (۱۶)؛ و با توجه به اینکه پاسخ‌هایی که در خلال نوزادی در تعامل نوزاد و نخستین مراقب وی شکل

با توجه به اینکه پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مستلزم شناخت دقیق متغیرهای مربوط و روابط بین آن‌ها است، پژوهشگران به دنبال انجام پژوهش‌هایی برای بررسی همه‌جانبه و شناسایی عوامل روان‌شناختی و بافتاری اثرگذار بر عملکرد تحصیلی بوده‌اند (۱). از میان متغیرهای متعددی که به عملکرد تحصیلی مربوط‌اند می‌توان به دلبستگی (Attachment) (۲-۸)؛ و نظم‌دهی هیجان (Regulation emotion) (۹-۱۳) اشاره نمود.
 رفتار دلبستگی که از نقطه شروع در کودک وجود دارد، به تدریج متنوع می‌شود، به چهره‌های

بیشتر مورد احترام بوده و پذیرفته شده اند بیشتر تلاش می‌کنند، از انگیزه بالاتر و عملکرد تحصیلی مناسب‌تری نیز برخوردار خواهند بود (۲۹).

با توجه به سوابق پژوهشی موجود در این زمینه، یافتن مدلی که بتواند تبیین‌گر روابط علی میان متغیرهای دلبستگی به والدین و نظم‌دهی هیجان با عملکرد تحصیلی باشد، از اهمیت زیادی برخوردار است. ضمن اینکه با توجه به گسترش فعالیتهای آموزشی و پرورشی در حیات فردی و اجتماعی مردم دست‌یابی به دانش دقیق‌تر و کامل‌تر در مورد عوامل مرتبط با عملکرد تحصیلی زمینه‌ساز کمک به رفع مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان خواهد بود. مدل پیشنهادی رابطه دلبستگی به والدین و عملکرد تحصیلی فرزندان با میانجی‌گری نظم‌دهی هیجان در نمودار شماره ۱ به نمایش گذاشته شده است.

روش کار

پژوهش حاضر با روش مقطعی و بر مبنای یک طرح همبستگی انجام شد و جامعه آماری پژوهش شامل دانش‌آموزان پسر و دختر سال سوم رشته علوم تجربی شاغل به تحصیل در دبیرستان‌های دولتی مناطق آموزش و پرورش شهر تهران در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ بود که با توجه به تعداد مسیرها و متغیرهای مورد بررسی و تخصیص ضریب ۲۰ برای هر مسیر حجم نمونه ۳۰۳ نفر تعیین گردید (۳۰). به منظور ارزیابی مدل پیشنهادی، از الگوی مدلیابی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد که به اثرهای علی متغیرهای برونزا و درونزا بر متغیرهای درونزا توجه دارد. تحلیلها با استفاده از نرم افزارهای SPSS و Amos ویراست ۲۳ انجام گرفت. برای ارزیابی برازش مدل پیشنهادی با داده‌ها نیز از شاخصهای (۱) مقدار مجذور کای، (۲) شاخص‌های هنجار شده مجذور کای (نسبت مجذور کای بر درجات آزادی)، شاخص برازندگی افزایشی (IFI)، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) استفاده شد. روش نمونه‌برداری در این پژوهش چند مرحله‌ای (Multi stage)

می‌گیرند در طول زمان پایدار می‌مانند، می‌توان انتظار داشت افراد یا سبک دلبستگی ایمن (Security attachment style) مهارت‌های ذهنی بیشتری داشته باشند و مهارت‌هایشان در حل مسائل از افراد نایمن (Insecurity) بهتر باشد و در نتیجه از عملکرد تحصیلی بالاتری نیز برخوردار باشند (۱۵). شواهد تجربی این ادعا را می‌توان در نتایج پژوهش‌های انجام شده ملاحظه کرد (۲، ۳، ۶، ۷ و ۱۷).

نظم دهی هیجان با عملکرد تحصیلی رابطه دارد (۱۸-۲۰). زمانی که هیجان‌ها شدید یا طولانی می‌شوند و یا با شرایط سازگار نیستند، آن زمان نیاز به نظم‌دهی آن‌ها وجود دارد (۲۱). نظم‌دهی هیجان که به لحاظ عصب‌شناختی به فعالیت ناحیه پیش‌پیشانی قشر مخ وابسته است، به مجموعه‌ای از فعالیت‌های مختلف گفته می‌شود که نوع، زمان و چگونگی تجربه و بیان هیجان‌های ما را تحت تأثیر قرار می‌دهند. رفتارهایی مانند ارزیابی مجدد، پرت کردن حواس، اجتناب و گریز، کنار آمدن مسئله‌مدار و هیجان‌مدار، شیوه‌های مختلف نظم‌دهی هیجان به شمار می‌روند (۲۲). نظم‌دهی هیجان یکی از جنبه‌های اصلی رشد هیجانی محسوب می‌شود و نقش آن در توانایی‌های یادگیری و عملکرد دانش‌آموزان نوجوان تأیید شده است. نظریه‌های جدید در قلمرو هیجان نشان می‌دهند هیجان نقش سازنده‌ای در حل مسئله و پردازش اطلاعات، تصمیم‌گیری، نوآوری و خلاقیت و افزایش یادگیری دارد (۲۳) و از زاویه تحولی، نظم‌دهی هیجان برای بسیاری از کنش‌وری‌های روانی اجتماعی فرد مانند جستجوگری‌ها و توانایی‌های اجتماعی پیش‌نیازی مهم محسوب می‌شود (۲۴).

بسیاری از پژوهش‌ها رابطه نظم‌دهی هیجان با دلبستگی به والدین و همسالان را نشان داده اند (۲۵-۲۸). به نظر می‌رسد تأثیر تجارب اولیه دلبستگی کودک به مراقبت‌کننده‌اش فقط به نظم‌دهی هیجان محدود نگشته و بتواند کیفیت روابط فرد با دیگران در محدوده مدرسه و کلاس درس و افراد مهم آن را نیز تحت تأثیر قرار دهد. هر اندازه دانش‌آموزان احساس کنند که در مدرسه

شکل ۱- مدل پیشنهادی رابطه دلبستگی به والدین و عملکرد تحصیلی با میانجی‌گری نظم‌دهی هیجان

۰/۸۰ دلبستگی به پدر ۰/۷۹ و دلبستگی به همسالان ۰/۹۰ بدست آمد.

مقیاس دشواری در نظم‌دهی هیجان (Difficulties of emotion regulation scale): این مقیاس توسط گراتز ساخته شد و دارای ۳۶ گویه خودگزارش دهی و ۶ خرده مقیاس است. خرده مقیاس‌ها و گویه‌های آن‌ها عبارتند از: عدم پذیرش پاسخ‌های هیجانی (۱۲، ۱۱، ۲۱، ۲۵، ۲۹، ۳۰)، دشواری در انجام رفتار هدفمند (۱۳، ۱۸، ۲۰، ۲۶، ۳۳)، دشواری در کنترل تکانه (۳، ۱۴، ۱۹، ۲۴، ۲۷، ۳۲)، فقدان آگاهی هیجانی (۱، ۲، ۶، ۷، ۸، ۱۰)، دسترسی محدود به راهبردهای نظم‌دهی هیجان (۱۵، ۱۶، ۲۸، ۳۱، ۳۵، ۳۶)، فقدان شفافیت هیجانی (۴، ۵، ۹). گویه‌های این پرسشنامه نیز با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (از همیشه تا هرگز) تکمیل و با مقیاس فاصله‌ای نمره‌گذاری می‌شود. اعتبار این پرسشنامه را ۰/۹۳ و همسانی درونی آن را به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ گزارش شده است (۳۳). همچنین ضرایب همبستگی کلیه زیرمقیاس‌های این پرسشنامه با سیاهه‌های افسردگی و اضطراب بک نشان از روایی سازه و ملاک در حد مطلوب بود. اعتبار این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌ها بین ۰/۸۶ تا ۰/۸۸ و ضریب بازآزمایی پس از یک هفته بازآزمایی بین ۰/۷۹ تا ۰/۹۱ در نوسان بود (۳۴). در پژوهش حاضر ضریب همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ بدست آمد.

یافته‌ها

گروه نمونه شامل ۳۰۳ دانش‌آموز دختر و پسر بود. آماره‌های توصیفی متغیرهای جمعیت‌شناختی مورد مطالعه در جدول زیر ارائه شده است. یافته‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که ترکیب

(sampling) است. برای این کار در ابتدا با کمک تقسیم‌بندی آموزش و پرورش از مناطق بر اساس مؤلفه‌های اقتصادی و فرهنگی، مناطق ۳، ۱۸، ۱۱، ۸ و ۲ مشخص و از هر منطقه به روش تصادفی یک دبیرستان دخترانه و پسرانه دارای رشته علوم تجربی متناسب با حجم نمونه و از هر مدرسه یک کلاس (با حدود نفرات ۲۵ تا ۳۵ نفر) جمعاً ۳۳۰ نفر (۱۷۹ دختر و ۱۵۱ پسر) انتخاب گردید؛ که نهایتاً با حذف پاسخنامه‌های نامشخص یا ناقص تعداد ۳۰۳ نفر (۱۶۹ دختر و ۱۳۴ پسر) به عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند. برای ارزشیابی عملکرد تحصیلی افراد نمونه، معدل دانش‌آموزان در درس فیزیک، شیمی و زیست‌شناسی که از امتحانات نهایی پایان سال تحصیلی ۹۲-۹۳ سال سوم علوم تجربی بدست آمد ملاک عمل قرار گرفت. در این پژوهش از ابزارهای زیر استفاده شد.

پرسشنامه دلبستگی به والدین و همسالان (Inventory of Parents and Peers Attachment): این پرسشنامه توسط آرمسدن و گرینبرگ (۳۱) طراحی شد که بعداً مورد تجدید نظر قرار گرفت و پرسشنامه‌ای تهیه شد که ۷۵ گویه دارد. این پرسشنامه سه نوع دلبستگی یعنی دلبستگی به مادر، پدر و همسالان را می‌سنجد و سه زیرمقیاس اعتماد، ارتباط و بیگانگی را در هر کدام از دلبستگی‌های مادر، پدر و همسالان را مشخص می‌کند. گویه‌هایی که اعتماد (۲، ۱، ۳، ۴، ۹، ۱۲، ۱۳، ۲۰، ۲۱، ۲۲) ارتباط (۵، ۶، ۷، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۹، ۲۴، ۲۵) و احساس بیگانگی (۸، ۱۰، ۱۱، ۱۷، ۱۸، ۲۳) به والدین را می‌سنجند با استفاده از مقیاس ۵ درجه لیکرت (از تقریباً همیشه تا تقریباً هیچگاه) تکمیل و با مقیاس فاصله‌ای و با احتساب گویه‌های معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (۳۲). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب برای دلبستگی به مادر

جدول ۱- توزیع فراوانی و درصدی متغیرهای جمعیت‌شناختی

متغیر	فراوانی	درصد
جنس		
پسر	۱۳۴	۴۴/۲
دختر	۱۶۹	۵۵/۸
سن		
۱۶-۱۵ سال	۶۰	۲۱
۱۷ سال	۱۴۷	۵۱/۶
۱۸-۱۹ سال	۷۸	۲۷/۴
معدل		
کم‌تر از ۱۰	۳۲	۱۰/۶
۱۰ - ۱۳/۹۹	۱۰۲	۳۳/۷
۱۴ - ۱۶/۹۹	۹۱	۳۰
۱۷ - ۲۰	۷۸	۲۵/۷

جدول ۲- ماتریس ضرایب هم‌بستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	۱	۲
دلبستگی به پدر	۹۰/۲۳	۱۹/۰۳		
دشواری در نظم‌دهی هیجان	۸۳/۴۹	۱۹/۷۸	-.۰/۲۴۱**	
عملکرد تحصیلی	۱۴/۳۰	۳/۳۹	۰/۳۲۱**	-.۰/۱۸۴**

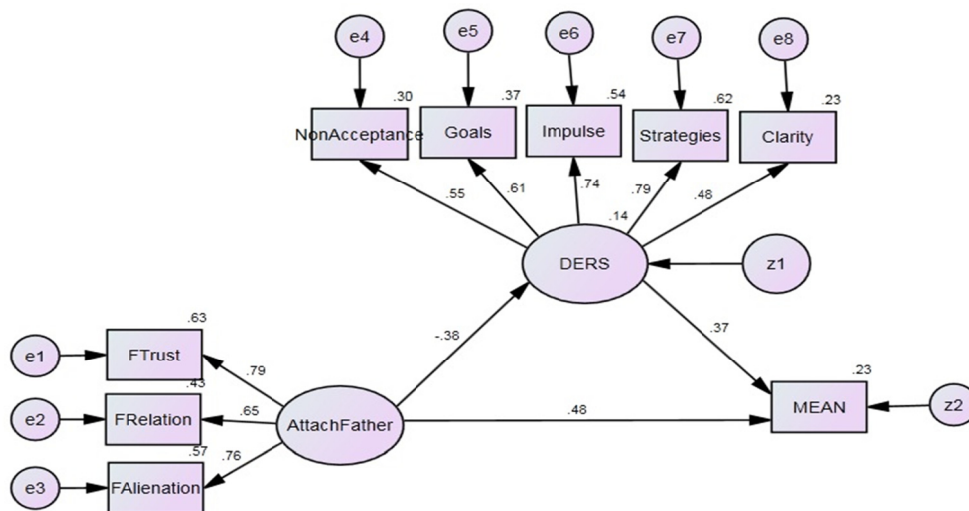
پیش‌بینی می‌کند. ضریب تأثیر مستقیم دلبستگی به پدر بر عملکرد تحصیلی برابر با $(p < ۰/۰۰۱)$ ، نیز با ضریب تأثیر $(\beta = -۰/۳۷, p < ۰/۰۰۱)$ عملکرد تحصیلی را به طور مستقیم و منفی پیش‌بینی می‌کند. همچنین، نتایج ارزیابی مدل ساختاری نشان داد که دلبستگی به پدر دارای اثر منفی به روی دشواری در نظم‌دهی هیجان است $(p < ۰/۰۰۱)$ ، ساختاری حاکی از آن بود که دلبستگی به پدر هم به صورت مثبت و مستقیم به روی عملکرد تحصیلی اثر می‌گذارد و هم با کاستن از دشواری در نظم‌دهی هیجان، افزایش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را در پی دارد.

یافته‌های حاصل از مدل‌یابی معادلات ساختاری (Structural Equation Modeling) نشان می‌دهد که ۲۳ درصد از تغییرات عملکرد تحصیلی را دلبستگی به پدر و دشواری در نظم‌دهی هیجان تبیین می‌کنند. همچنین ۱۴ درصد از تغییرات متغیر دشواری در نظم‌دهی هیجان توسط دلبستگی به پدر پیش‌بینی می‌شود. جدول ۳ نشان می‌دهد که الگوی ساختاری

جنسی پاسخ‌گویان شامل ۱۶۹ دانش‌آموز دختر (۵۵/۸ درصد) و ۱۳۴ دانش‌آموز پسر (۴۴/۲ درصد) هستند. ۱۴۷ نفر (۵۱/۶ درصد) از جمعیت نمونه را دانش‌آموزان ۱۷ ساله تشکیل دادند، ۷۸ نفر (۲۷/۴ درصد) ۱۸-۱۹ سال و ۶۰ نفر (۲۱ درصد) نیز ۱۵-۱۶ ساله بودند. همچنین معدل تحصیلی ۱۰۲ نفر (۳۳/۷ درصد) آن‌ها بین ۱۰ تا ۱۴، ۹۱ نفر (۳۰ درصد) بین ۱۴ تا ۱۷، ۷۸ نفر (۲۵/۷ درصد) بین ۱۷ تا ۲۰ و ۳۲ نفر (۱۰/۶ درصد) کم‌تر از ۱۰ بود.

نتایج جدول ۲ حاکی از آن است که «عملکرد تحصیلی» با «دلبستگی به پدر» دارای رابطه مثبت و معنادار و رابطه عملکرد تحصیلی با «دشواری در نظم‌دهی هیجان» منفی و معنادار است. همچنین دلبستگی به پدر با دشواری در نظم‌دهی هیجان رابطه منفی معنادار دارد.

شکل ۲، ضرایب مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای برون‌زا، درون‌زا و عملکرد تحصیلی را نشان می‌دهد. ضرایب به دست آمده نشان از آن دارد که متغیر «دلبستگی به پدر» «عملکرد تحصیلی» را به طور مستقیم مثبت و «دشواری در نظم‌دهی هیجان» را منفی

شکل ۲- روابط مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرها در مدل ساختاری پژوهش

جدول ۳- شاخص‌های نیکویی برازش مدل

CFI	TLI	NFI	RMSEA	AGFI	GFI	χ^2 / df	χ^2
۰/۹۷۸	۰/۹۶۱	۰/۹۵۴	۰/۰۵۲	۰/۹۴۴	۰/۹۷۵	۱/۸۲۲	۳۶/۴۴۷

بین شخصی، شیوه‌های مقابله‌ای خاص، سازش‌های اجتماعی در نتیجه نظم‌دهی و هماهنگی هیجانی تأثیر به‌سزایی دارد (۳۹). بررسی‌ها حاکی از آن است که دلبستگی توان پیش‌بینی نظم‌دهی هیجان را دارد (۴۰). یافته دیگر این پژوهش نشان داد نظم‌دهی هیجان بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، اثر مستقیم دارد و با مطالعات دیگر (۱۸، ۲۰ و ۴۱) همسویی دارد. نظم‌دهی هیجان مجموعه فعالیت‌هایی است که نوع، زمان و چگونگی تجربه و بیان هیجان‌های ما را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۲۲). زمانی که هیجان‌ها شدید یا طولانی می‌شوند و یا با شرایط سازگار نیستند، آن زمان نیاز به نظم‌دهی آن‌ها مطرح می‌شود (۲۱). نظم‌دهی هیجان یکی از جنبه‌های اصلی رشد هیجانی است که نقش آن در توانایی‌های یادگیری و عملکرد دانش‌آموزان نوجوان تأیید شده است. نظریه‌های جدید در قلمرو هیجان نشان می‌دهند هیجان نقش سازنده‌ای در حل مسئله و پردازش اطلاعات، تصمیم‌گیری، نوآوری و خلاقیت و افزایش یادگیری دارد (۲۳) و از زاویه تحولی، نظم‌دهی هیجان برای بسیاری از کنش‌وری‌های

پژوهش حاضر از برازش مناسبی با داده‌های مشاهده شده برخوردار است.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر نشان داد که دلبستگی به پدر، اثر مستقیم معناداری بر عملکرد تحصیلی دارد و با پژوهش‌های بسیاری که به تأیید رابطه دلبستگی ایمن و عملکرد تحصیلی پرداختند، همسویی دارد (۳۵ و ۳۶). از سوی دیگر پژوهش‌های متعدد دیگری نشان دادند که سطوح پایین دلبستگی به والدین، با ضعف تحصیلی دانش‌آموزان مرتبط است (۳۷). کودکان ناپایمن، کم‌تر کنجکاو، وابسته‌تر، کم‌تر حساس به دیگران، کم‌تر موافق و همراه، با حرمت‌خود پایین‌تر، از لحاظ هیجانی کم‌تر مثبت و از ظرفیت اجتماعی ضعیف‌تر برخوردار بودند. معلمان نیز با این دانش‌آموزان کم‌تر به طور مثبت رفتار می‌کردند و همسالان‌شان کم‌تر با آن‌ها دوست هستند (۳۸).

پژوهش‌های متعددی نیز همسو با نتیجه این پژوهش رابطه دلبستگی به والدین و نظم‌دهی هیجان را به تصویر کشیده‌اند (۲۵-۲۸). پیوند عاطفی اولیه در رشد شخصیت، شکل‌گیری روابط

college adjustment and academic achievement]. *Education Research and Higher Education*; 2010. 22: 1, 9-25.

3. Arefi M, Naghibzadeh M, Boloki A. [The relationship of parental attachment, peer attachment, and academic self-concept to academic achievement of high school student]. *International Journal of Academic Research*; 2014. 6 (5): 73-78.

4. Bacro F. [Perceived attachment security to father, academic self-concept and school performance in language mastery]. *Journal of Child and Family Studies*; 2012. 6: 992-1002.

5. Commodari E. [Preschool teacher attachment and attention skills]. SpringerPlus; 2013. 1-12. Available: <http://www.springerplus.com/content/2/1/673>.

6. Beauchamp G, Martineau M, Gagnon A. [Examining the link between adult attachment style, employment and academic achievement in first semester higher education]. *Social Psychology of Education*; 2016. 19, (2): 367-384.

7. Faraghi M, Abedini M. [The Relationship between Attachment Style with Mental Health, Academic Performance and Self-efficacy of High School Students in Bandar Abbas City]. *International Journal of Review in Life Sciences*; 2015. 5(6): 1155-1160.

8. Ramsdal G, Bergvik S, Wynn R. [Parent-child attachment, academic performance and the process of highschool dropout: a narrative review]. *Attachment & Human Development*; 2015. 17, 5: 522-545.

9. Tull MT, Gratz KL, Litzman RD, Kimbrel NA, Lejuez CW. [Reinforcement sensitivity theory and emotion regulation difficulties: A multimodal investigation]. *Personality and Individual Differences*; 2010. 49: 989-994.

10. Singh P, Singh N. [Difficulties in Emotion Regulation: A Barrier to Academic Motivation and Performance]. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*; 2013. 39 (2): 289-297.

11. Besharat MA, Asadi MM, Tavalaeayan F. [Mediating role of ego strength in the relationship between attachment styles and cognitive emotion regulation strategies]. *Developmental Psychology: Iranian Psychologists*; 2016. 46: 107-119.

12. Aldao A, Jazaieri H, Goldin PR, Gross JJ. [Adaptive and maladaptive emotion regulation strategies: Interactive effects during CBT for social anxiety disorder]. *Journal of Anxiety Disorders*; 2014. 28: 382-389.

13. Riva Crugnola C, Ierardi E, Gazzotti S, Albizzati A. [Motherhood in adolescent mothers: Maternal attachment, mother-infant styles of interaction and emotion regulation at three months]. *Infant Behavior and Development*; 2014. 37: 44-56.

14. Mansour M, Dadsetan P. [Genetic psychology]. Samt: Tehran; 2016.

15. Fukunishi I, Sei H, Morita Y, Rahen RH.

روانی اجتماعی فرد مانند جستجوگری‌ها و توانایی‌های اجتماعی پیش‌نیازی مهم محسوب می‌شود (۲۴)؛ بنابراین می‌توان انتظار داشت از عملکرد تحصیلی بهتری نیز برخوردار باشند.

یافته نهایی این است که دلبستگی به پدر با واسطه نظم‌دهی هیجان بر عملکرد تحصیلی اثر غیرمستقیم دارد. نظم‌دهی هیجان به عنوان یکی از جنبه‌های عاطفی یادگیری پایه پیشرفت تحصیلی محسوب می‌شود (۳۸). نظم‌دهی، دانش‌آموزان و معلمان را قادر می‌سازد هیجان‌های منفی را کاهش و هیجان‌های مثبت را افزایش دهند. به کارگیری راهبردهای نظم‌دهی هیجان می‌تواند بهزیستی افراد را حفظ کرده و کنش‌وری بین‌فردی را افزایش دهد (۴۲)؛ بنابراین، راهبردهای نظم‌دهی هیجان بر توانایی دانش‌آموز در یادگیری و کنش تحصیلی اثر می‌گذارد. دانش‌آموزانی که در نهایت ترک تحصیل می‌کنند، در وهله اول از سطوح پایین‌تر انگیزه خودمختاری نسبت به آن‌ها که دوره را کامل می‌کنند برخوردارند و دانش‌آموزان دبیرستانی که ترک تحصیل کردند در وهله اول از خودمختاری کم‌تر و احساس شایستگی ضعیف‌تر نسبت به دانش‌آموزان شاغل به تحصیل برخوردارند (۴۳).

با توجه به پیچیدگی موضوع و روابط متقابل و در هم تنیده‌ای که بین دلبستگی به والدین، نظم‌دهی هیجان و عملکرد تحصیلی وجود دارد، باید پذیرفت که پژوهش در این زمینه با مباحثات بسیاری همراه خواهد بود. همچنین باید دخالت عناصر متعدد دیگر در عملکرد تحصیلی را که در این پژوهش نادیده گرفته شده است، مورد ملاحظه قرار داد و به محدودیت‌هایی که وجود داشته از جمله استفاده از معدل برای تعیین عملکرد تحصیلی اشاره نمود.

منابع

1. Guay F, Vallerand R. [Social context, student's motivation and academic achievement: Toward a process model]. *Social Psychology of Education*; 1997. 1: 211-233.

2. Kolkhorst BB, Yazedjian A, Toews ML. [A longitudinal examination of parental attachment,

Development; 2013.36, 3: 298-306.

28. Goodall K, Trejnoska A, Darling S. [The relationship between dispositional mindfulness, attachment security and emotion regulation]. *Personality and Individual Differences*; 2012. 52, 5: 622-626.

29. Goodenow C. [Classroom belonging among early adolescent students: Relationships to motivation and achievement]. *Journal of Early Adolescence*; 1993. 13: 21-43.

30. Kline RB. [Principles and Practice of Structural Equation Modeling]. NY: Guilford Press; 2010.

31. Armsden BN, Greenberg MT. [The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship To psychological well-being in adolescence]. *Journal of youth and adolescence*; 1987. 16: 427-454.

32. Mazaheri MA. [Instruction of scoring inventory of parents and peers attachment]. Institute of family: Shahid Beheshti University; 2003.

33. Gratz KL, Roemer L. [Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale]. *Journal of psychopathology and behavioral assessment*; 2004. 26(1): 54-41.

34. Khanzadeh M, Saidiyan M, Hossain chary M, Edrissi F. [Factor structure and psychometric properties of difficulties in emotional regulation scale]. *Journal of behavioral sciences*; 2012. 6, 1: 87-96.

35. Ekeh PU. [Children's attachment styles, academic achievement and social competence at early childhood]. *An International Multidisciplinary Journal*; 2012. 6, 4: 335-348.

36. Gore JS, Rogers MJ. [Why do I study? The moderating effect of attachment style on academic motivation]. *Journal of Social Psychology*; 2010. 150 (5): 560-578.

37. D'Arrioso A. [Academic achievement in first nation adolescents: The role of parental and peer attachment in promoting successful outcomes]. Thesis for the degree of master of arts in Educational Psychology; 2010.

38. Bergin C & Bergin D. Attachment in the classroom. *Educational Psychology Review*; 2009. 21:141-170.

39. Griffin D, Bartholomew K. [Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment]. *Journal of Personality and Social Psychology*; 1994. 67 (3): 430-445.

40. Stroebe MS, Schut H, Strobe W. [Who benefits from disclosure? Exploration of attachment style differences in the effects of expressing emotions]. *Clinical Psychology Review*; 2006. 26 (1): 66-85.

41. Yousefi F, Kheir M. [investigate the reliability

[Sympatetic activity in alexithymics with mother's low care]. *Journal of psychosomatic Research*; 1999. 6: 579-589.

16. Montebanocci O, Codispoti M, Baldaro B, Rossi N. Adult attachment style and alexithymia. *Personality and Individual Differences*; 2004. 3: 499-507.

17. Rehfuss M, Knoverek A, Fry M, Coleman N, Dalton J. [impacting the academic achievement of students with reactive attachment disorder]. *Academic Achievement of RAD Students*. 2011. Retrieved from <http://jameshdalton.com>

18. Eisenberg N, Sadovsky A, Spinard TL. [Association of emotion -related regulation with language skills, emotion knowledge and academic outcomes]. *New Directions for Child and adolescent Development*; 2005. 109: 109-118.

19. Gumora G, Arsenio WF. [Emotionality emotion regulation and school performance in middle school children]. *Journal of School Psychology*; 2002. 40, 5: 395-413.

20. Graziano PA, Reavis RD, Keane SP, Calkins SD. [The role of emotion regulation in children's early academic success]. *Journal of School Psychology*; 2007. 45(1): 3-19.

21. Gross JJ. [The emerging field of emotion regulation: An integrative review]. *Review of General Psychology*; 1998. 2: 271-299.

22. Azadi M. [Emotion Regulation and the Anxiety Disorders: an Integrative Review]. *Developmental Psychology: Iranian Psychologists*; 2011. 30: 207-209.

23. Aminabadi Z, Khodapanahi MK, Dehghani M. [Examining the mediating role of cognitive emotion regulation in the relationship between perceived parenting style dimensions and academic achievement]. *Journal of Behavioral Sciences*; 2011. 2:109-117.

24. Golestaneh A, Sarvghad S. [The Mediating Role of Worry on the Relationship between Cognitive Emotion Regulation Strategies and Depression and Anxiety]. *Developmental Psychology: Iranian Psychologists*; 2013. 35: 259-269.

25. Kullik A, Petermann F. [Attachment to parents and peers as a risk factor for adolescent depressive disorders: The mediating role of emotion regulation]. *Child Psychiatry and Human Development*; 2012. Retrieved from <Http://springer>

26. Pascuzzoa K, Cyra C, Mossa E. [Longitudinal association between adolescent attachment, adult romantic attachment, and emotion regulation strategies]. *Attachment & Human Development*; 2013. 15, 1: 83-103.

27. Roque L, Verissimo M, Fernandes R, Rebelo A. [Emotion regulation and attachment: Relationships with children secure base, during different situational and social contexts in naturalistic settings]. *Infant Behavior and*

of the Formal Reasoning, the Levels of Emotional Awareness and academic achievement in gifted and non-gifted high school students of Shiraz]. *Journal of Psychology & Education*; 2:177-202.

42. Fried L. [Teaching Teachers about Emotion Regulation in the Classroom]. *Australian Journal of Teacher Education*; 2011. 36, 3: 116-127.

43. Vallerand RJ, Bissonnette R. [Intrinsic, extrinsic, and amotivational styles as predictors of behavior: A prospective study]. *Journal of Personality*; 1992. 60: 599-620.

Relation between attachment to father and academic performance: mediating role of emotion regulation

Mehran Azadi, PhD Student of Educational Psychology, Imam Reza International University, Mashhad, Iran, mehran.azadi@gmail.com

***Valiollah Farzad**, PhD, Associate Professor of Psychology, Department of Psychology, Kharazmi University, Tehran, Iran, (*Corresponding author). vfarzad@yahoo.com

Esmael Sa'dipour, PhD, Associate Professor of Educational Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran, Ebiabangard@yahoo.com

Zahra, Khoshnevisan, PhD, Assistant Professor of Psychology, Imam Reza International University, Mashhad, Iran, khoshnevisan25@gmail.com

Abdol'azim Karimi, PhD, Assistant Professor of Psychology, Department of Guidance, Counseling and Educational psychology, Institute of Education Studies, Tehran, Iran. karimi@rie.ir

Abstract

Background: Academic performance is one of the main psychological concepts that is allocated wide theoretical and experimental researches and studies. This study aimed to determine the mediating role of emotion regulation in the relationship between attachment to father and academic performance.

Methods: Participants were 303 eighth grade experimental field students (134 boys, 169 girls) who were studying in public schools of Tehran and completed Difficulties in Emotion Regulation Scale and Attachment to Parents and Peers Questionnaire. Their academic performance was calculated using their final exam's average scores of physics, chemistry and biology. The validity and reliability of the study was obtained by using confirmatory factor analysis and Cronbach's alpha coefficient. Data were analyzed by using SPSS version 23, Lisrel version 9.2 and Amos version 23.

Results: Results showed good fit to the model and attachment to father ($p < 0.001$, $\beta = 0.48$) and emotion regulation ($p < 0.001$, $\beta = -0.37$) each one separately to affect academic performance. Indirect effect of attachment to father on academic performance also was significant $p > 0.001$ through emotion regulation.

Conclusion: The findings of this study highlight the effect of attachment to parents in children's emotion regulation and thus improve their academic performance.

Keywords: Academic Performance, Emotion Regulation, Attachment of Father